

A KÖZMŰVELŐDÉS SZERVEZETRENDSZERE

igből érkeznek csoportok. A kétnapos rendezvény egyben a OTÁ-val közösen szervezett országos minősítő is.

12 éve működik a **Kistérségi vers- mese- prózamondó találkozó** alsó tagozatos, felső tagozatos és középiskolás diákok számára. A Költészet Napja alkalmából megrendezésre kerülő találkozó egyben előszűrízése is megyei és országos versmondó versenyeknek.

A Kossuth Művelődési Központ kezdeményezésére 1993-ban jött létre a **Galéria Alapítvány**. Kuratóriumának elnöke: Cserkesz László grafikusművész. Az alapítvány tevékenysége meghatározó jelentőségű Pest megyében és helyben egyaránt, le több országos szervezettel folytat együttműködést: közös kiállítások megrendezésével, kiállítási anyagok vándoroltatásával. A Kossuth Ház Galériában bemutatásra kerülő éves kiállítási program megvalósítása a Művelődési Központ és a Galéria Alapítvány együttes feladata.

A Galéria állandó kiállításai: **Dabas építészeti értékei** (a klasszicista kúriák múltja és jelene) címmel: 37 tablón több mint 20 épület bemutatása, archív (1930-as, 1950-es, 1980-as évekből) és mai felvételekkel, alaprajzokkal, homlokzati rajzokkal, valamint **Dabas, a nyolc torony városa** címmel a Dabason található nyolc templom egyházi építészeti és belső-építészeti értékeinek bemutatása.

Az igényesen válogatott kortárs magyar képző- ipar és fotóművészeti kiállítások mellett minden évben sor kerül tematikus, elsősorban Dabashoz kötődő kiállítások megrendezésére. Ezek közül kiemelhető: a Dabason élő alkotóművészek munkáinak bemutatása, a Dabasi Fotóklub tagjainak munkáiból készült és a „Régi Dabasiak családi fotókon” címmel rendezett kiállítás.

A kistérség értékeit bemutató két kiállítás igen jelentős és nagy tömegeket megmozgató rendezvény volt, melyek alkal-

mával a dabasi kistérség amatőr népművészeti és műkedvelő képzőművészeti alkotói munkáit mutattuk be.

Az intézmény helyet ad és gondozza művészeti és művelődési közösségeit:

Citera csoportok: kezdő és haladó szinten. A haladó csoport arany minősítéssel rendelkezik. Gyermek néptánc csoportok: kezdő és haladó szinten. Felnőtt néptánc csoport. Népdalkörök: Kéknefelejcs (ezüst minősítésű) és Orchidea (bronz minősítésű). Nyugdíjas klubok: Dinnyés Lajos Nyugdíjas Klub, Dabas Városi Nyugdíjas Klub. Vers és irodalombarátok klubja. Családi klub: elsősorban kézműveskedéssel foglalkozó klub. Tánc csoportok: minirett, hip-hop tánc csoport. „Együtt könnyebb” Vakok és Gyengénlátók Dabasi Térségi klubja. Amatőr Képzőművészeti Alkotóműhely. Zeneklub (kistérségi rockzenekedvelők klubja).

Térségi feladatok ellátása

A felsorolt szakmai feladatokból egyértelműen látszik, hogy az intézmény több kistérségi szintű feladatot is ellát. Ennek egyik oka, hogy a művelődési központ korábban járási módszertani központként működött. Másik oka, hogy voltak olyan programok, amelyek folytatása a járáások megszüntetése után is indokolt volt. Harmadik tényező: az intézménynek vannak kezdeményezői, amelyek csak a térség együttműködésével valósíthatók meg. Ezek közül kiemelkedő a Kistérségi Amatőr Képzőművészeti Alkotóműhely munkája, és a kistérségben működő amatőr rockzenei együttesek klubja.

A Kossuth Művelődési Központ otthont ad a Pest Megyei Népművelők Egyesületének, és vállalja a civil szervezet működésével kapcsolatos valamennyi feladatot. Aktívan részt vesz az éves szakmai találkozók (Balatonszemes) megszervezésében.

STUMPF GÁBOR

A MŰVELŐDÉS HÁZA ÉS SÁROSPATAK

A Művelődés Háza 1983-as átadásával ugrásszerű változás állt be Sárospatak közművelődési életébe. A megelőző időszak méltatlan körülményeit felváltotta egy akkori szemmel nézve ideális, a korábbi helyzethez képest esztétikai és funkcionális szempontból egyaránt nagyságrendekkel jobb állapot. A hat évig tartó építkezés meglehetősen felcsigázta a helyi lakosság kíváncsiságát és érdeklődését az addig szinte elképzelhetetlen épület iránt. Az érdeklődés azonban nemcsak a helyi lakosság körében volt nagy, igen komoly idegenforgalmat is vonzott a „Makovecz-ház”. Köszönhető volt ez annak is, hogy 1984-ben az épületet az építész szakma beválasztotta a világ – 1983-ban átadott – tíz legérdekesebb épülete közé. Ennek következtében az első években az építész-szakmai és általában az idegenforgalma igen nagy volt a háznak. Mindez megkövetelte a munkatársaktól nemcsak a munkahely, de a város alapos ismeretét is, hiszen nap mint nap idegenvezetőként is helyt kellett állni, s a városra vonatkozó kérdéseknél is illet bizonyos szintű tájékozottsággal rendelkezni.

Az impozáns épület keltette kíváncsiság párosulva a lakossági téglajegyek felhasználhatóságával, valamint az új intézmény által nyújtott gazdag kulturális kínálat iránti érdeklődés vezetett oda, hogy A Művelődés Háza átadását követően évekig zsúfolt házak előtt zajlottak programjaink. Igen komoly érdeklődés és igény mutatkozott a közösségi művelődés különbö-

ző lehetőségei iránt is, ennek következtében közel negyven kiscsoport jött létre és működött éveken át.

Hozzá tartozik a nyitást követő helyzetképhez az is, hogy ebben az időben negyvenegy főállású munkatárs dolgozott az akkor Művelődési, Ifjúsági és Uttörőházként működő intézményegységben.

A 80-as évek vége már egy más felállásban találta az intézményt. Ekkorra lecsengett az újdonság varázsa nyújtotta hatalmas érdeklődés, lassan elfogytak a téglajegyek, és a gazdasági körülmények sem kedveztek a kultúra iránt fogékony, művelődni és szórakozni vágyó embereknek. A változó társadalmi körülmények természetesen az intézményt sem hagyták érintetlenül, hiszen ekkorra a fenntartói elvárásoknak megfelelően a munkatársi létszám már mintegy harminc főre csökkent, s a szakmai munkára fordítható, költségvetés által biztosított keret is jócskán megcsappant.

Ebben a helyzetben érte A Művelődés Házát a rendszerváltás. A munkatársak nagy elánnal láttak neki, hogy kidolgozzanak egy új intézményi működési formát, amely nemcsak a megváltozott társadalmi helyzethez, de a város akkori jelen és jövő várható igényeihez is jobban alkalmazkodó, szélesebb tevékenységi kört felölelő szervezet, a Művelődési, Idegenforgalmi, Ifjúsági és Szolgáltató Központ lett volna. Bár az elképzelés körvonalazódott, s az új szervezeti felépítés terve is elkészült,

A KÖZMŰVELŐDÉS SZERVEZETRENDSZERE

sajnos a nehezedő gazdasági helyzet gátat szabott az elképzelés megvalósításának. A korábban tanácsfi fenntartású intézmény továbbra is megmaradt a tanácsból önkormányzattá alakult helyi vezetés kezelésében. Az új irányítás újabb elvárásokat fogalmazott meg az intézmény akkori vezetése felé, amely tartalmazott egyrészt további létszámcsökkentést, valamint ésszerűbb gazdálkodást, ami akkoriban egyértelmű költségvetési lefaragásokat jelentett. Mindezen elvárások mellett egy újfajta működési forma is felvetődött a fenntartó önkormányzatnál, ez pedig a vállalkozási formában való feladatellátás. Ez a lehetőség éveken át mintegy Demoklész kardjaként lebegett a fejünk felett, nem igazán segítve a nyugodt légkörben való hatékony munkavégzést. Ennek ellenére ebben az időszakban – alkalmazkodva a megváltozott helyzethez és az újonnan felmerülő igényekhez – intézményünk a korábbi szervezeti felállás mellett folyamatos funkcióbővítést hajtott végre. Olyan, addig a közművelődés területétől távolálló feladatokat is felvállaltunk, amelyek részben az idegenforgalomhoz, részben pedig a tömegkommunikáció területéhez kapcsolódtak. Ilyenek voltak pl. a menetrend szerinti hajójárat újraindítása, üzemeltetése Sárospatak és Tokaj között, az Újhatui Ifjúsági Tábor üzemeltetése, valamint a kábeltelevíziózás lehetőségének megteremtése Sárospatakon. Ezekkel egy időben széleskörű szolgáltatás bővítést is végrehajtottunk, melynek keretében a városban elsőként lehetett faxot küldeni és fogadni A Művelődés Házából, de hasonlóképp elsőként voltunk a fénymásolás szolgáltatásba állítása terén is. Tovább lehetne sorolni még azokat a nem a hagyományos közművelődési feladatkörbe tartozó tevékenységeket, melyeket ebben az időszakban munkatársaink felvállaltak és végeztek. A tevékenység bővítésével két dolgot szeretnénk volna elérni. Egyik, gyorsan reagálni a lakosság részéről tapasztalható és felvállalható új igényekre, másik célunk pedig, a folyamatosan nehezedő helyzetben megtalálni azokat az új formákat, melyekkel plusz forrásokra lehet szert tenni, s ezek visszaforgatásával az alaptevékenységben megtartani, illetve növelni a már korábban elért eredményeket. Természetesen a szorosan vett szakmai területet is folyamatos átalakulás, funkcióbővülés jellemezte – ebben az időszakban. A Művelődés Háza munkatársainak együttgondolkodása eredményeként kialakult egy elképzeléstervezet, ami figyelembe véve a helyi lakosság és az egyre bővülő idegenforgalomban résztvevők igényeit, elsősorban az addig kicsit elhanyagolt, nyugalmasnak számító nyári időszak fesztiválokkal, nagyrendezvényekkel való fokozatos kitöltését jelentette. Ennek a tervszerű fejlesztésnek eredményeként alakult ki 2000-ig az a kínálat, ami kiegészülve az utóbbi évek új intézményi kezdeményezéseivel és az egyéb helyi programokkal, a mai színes és gazdag nyári kulturális életét jelenti Sárospataknak.

Ebben az időszakban nagy változásokon ment át nemcsak városunkban, de országosan is a közösségépítési terület, melyet ez idő tájt inkább a leépítés jellemezett. Ennek legalább két oka volt. Egyik anyagi természetű, és a korábbiakban leírt nehézségekre vezethető vissza, a másik pedig, hogy volt egy több éves időszak, amikor a közösségi művelődés vonzereje erősen meggyengült. Ez mára úgy tűnik megfordult, s nő az emberek közösség iránti igénye.

Beruházások, felújítások, fejlesztések

– Teljesen új tetőszigetelés a színház-, pódium- és próbaterem fölött

- Festés az emeleten, földszinten, a nagy-, a pódium- és a próbateremben
- Új vizesblokk építése a Bodrog-parti Kemping területén
- Az előtéri, a nagyközönség által használt vizesblokkok teljes felújítása
- A színházterem teljes hangtechnikai felújítása
- A próba- és pódiumterem hangtechnikai fejlesztése
- Gépkocsi vásárlás, majd csere
- Minolta (négy színű) fénymásoló, majd pedig Minolta digitális fénymásoló beszerzése
- Homlokzat felújítás
- Mozi felújítás és az üzemeltetés átvétele
- A pódium- és próbaterem új padlózata
- Előkészítés alatt a színházterem teljes felújítása (színpad és nézőtéri padlózat cseréje, fénytechnika felújítása)
- Az informatikai rendszer folyamatos kiépítése (ma minden szakalkalmazott önálló számítógéppel rendelkezik)

Nagyrendezvények, fesztiválok

A nagy rendezvények, fesztiválok sorát a hagyományosan január 22-én, a Magyar Kultúra Napján megrendezésre kerülő Zempléni Gyermek Szólótánc Fesztivál nyitja. Az 1998-ban útjára indított fesztivállal is szeretnénk volna ezt a minden magyarok ünnepe – hisz Kölcsey Ferenc Szatmárcsékén 1823. január 22-én készült el nemzeti imánk, a Himnusz megírásával – Sárospatak, s egyben az intézmény hagyományaihoz méltóvá tenni. Az indulás óta eltelt nyolc év bebizonyította, hogy jó úton indultunk, hisz a fesztivál minden éven szép számú gyermek, és köztük igen tehetséges fiatalok részvételével zajlik.

Szintén A Művelődés Háza falai között zajlik a két évente megrendezésre kerülő Amatőr Néptáncosok Országos Bemutató Színpada, mely egyben a résztvevő néptánc csoportoknak minősítő versenye is.

A nyári szabadtéri szezon Sárospatakon a pünkösdi Szent Erzsébet Ünneppel indul, ami egyben a város és környéke idegenforgalmi idénynitójának is számít. Bár ez a rendezvény nem kizárólag A Művelődés Háza rendezvénye, hisz indulása óta az Árpád-házi Szent Erzsébet Történelmi Társasággal karöltve rendezzük, mégis az intézmény teljes személyi és tárgyi infrastruktúrája részt vesz a program lebonyolításában. A két napos rendezvény első napján pünkösddvasárnap egy középkori vásár keretében emlékezünk városunk legnagyobb szülőföldre, melyen felvonulnak mindazok a vásárosok, kézművesek, mutatványosok, csepűragók, zenészek, bajvívók, stb., akik hajdan is szórakoztatták a vásárok nagyszámú közönségét. Megjelenik a nap folyamán a programban Erzsébet is, aki kíséretével egy középkori kosztümös menet élén végigvonul a városon, s mindközben életének néhány fontos eseménye is megelevenedik az érdeklődő tömeg előtt. Nem hiányzik természetesen a vásári kínálatból a középkor étkeinek kínálata sem, melyeket mesterzakácsok készítenek és kínálnak a nagyerdeműnek. Másnap, pünkösdhétfő délelőtt a zarándokok és a helyiek töltik meg a Vártemplomot és környékét, hogy részesei legyenek az egyházi ünnepnek, ezen belül láthassák Erzsébet ereklyéjét, melyet minden évben csupán egyszer, a Szent Erzsébet Ünnep második napján a körmenetben tekinthetnek meg. Az ünnepet pünkösdhétfő délutánján A Művelődés Háza rendezésében zajló Pünkösdi Gyermektánc Találkozó programjai zárják, melynek keretében a néptáncosok menettáncokkal színesített felvonulása, a csoportok bemutatkozása, pünkösdi király választás és tánc-

ház egyaránt megtalálható. A pünkösdi Szent Erzsébet Ünnepe az elmúlt 12 év alatt a város és a térség egyik leglátogatottabb idegenforgalmi rendezvényévé nőtte ki magát.

A július eleje páros és páratlan éveit más-más programot kínálnak a látogatóknak. 2006. július 1-4 között kerül megrendezésre immár tizenkettedik alkalommal a „Zsákomban a bábom” Nemzetközi Bábfesztivál, mely az elmúlt évek során a világ kamarabábozásainak elismert, nagy szakmai találkozója nőtte ki magát. A kilencvenes évek első feléig országos szintű rendezvényre az elmúlt évek során nemcsak Európa, de valamennyi földész országából, így Brazíliából, Ausztráliából, Japánból, Izraelből, Oroszországból és Európa számos országából érkeztek vendégek. Az immár hagyományosan nagy sikerű bábfesztiválok kapcsán Sárospatak és A Művelődés Háza neve egyaránt jól cseng sok-sok bábozó fülében a földkerekség számos helyén. A fesztivál résztvevői négy napra nemcsak az intézményt „foglalják el”, hanem a város utcáit, tereit is „belakják”, megteremtve ezzel a fesztiváli hangulatot az egész városban.

Páratlan években, ugyanebben az időszakban, pontosabban július első hosszú hétvégéjén a „Műszak Dicsérete” Művészeti Fesztivál programjain szórakozhatnak az érdeklődők. Az immár szintén hagyományosan A Művelődés Háza előtti parkban megrendezésre kerülő háromnapos programsorozatnak része az Ízek Fesztiválja is, ami a színvonalas kulturális rendezvények mellett, pl. térszínházi előadások, világművészeti koncertek, testvérvárosi bemutatók, stb. lehetőséget nyújt nemcsak a zempléni térség hagyományos ételeinek és a hegyaljai borok megismerésére, de más tájak, népek gasztronómiai különlegességeivel való barátkozásra is.

Nem hiányzik a gasztronómia a szintén hagyományossá vált Csűrifestivál programjából sem, amit A Művelődés Háza által üzemeltetett hangulatos Kispataki Alkotóház udvarán, s az udvaron felépített csűrben rendez, most már évről-évre az intézmény. Az egy délutánt és estét kitöltő program a helyhez illően természetesen a népi mesterségek bemutatásából, népi játékokból, népzenei és néptáncbemutatóból, valamint táncból és mesemondásból áll össze. Mindezeket igen jól kiegészítik a Bodrogköz és Hegyalja hagyományos ízeinek bemutatói, melyek során az egyre népesebb közönség megismerkedhet a puliszka különböző ízesítési lehetőségeivel, a tócsnival és egyéb, az elődök által rendszeresen fogyasztott ételekkel. Természetesen a Hegyalján immár 800 éve honos szőlő leve sem hiányozhat a kínálatból, más egyéb itókák mellett.

Tíz éve már, hogy a júliusi kulturális rendezvényeket a hónap utolsó hétvégéjén a Bodrog partján, a Rákóczi-vár alatt, az ún. Vízikapunál, a Sárospataki Dixieland és Blues Fesztivál zárja. Az elmúlt évek során a fesztiválon a dixieland és blues műfajának hazai kiválóságai mellett sok külföldi előadó is bemutatkozott, igen nagy sikerrel. Vissza-visszatérő résztvevői a rendezvénynek a Benkő-, a Molnár Dixieland Band, állandó résztvevő kezdetektől a Hot Jazz Band, mint zenei házigazdája a fesztiválnak, de az elmúlt évek során megfordult itt Joe Murányi, Big Daddy Wilson, Allan Vaché (mindhárman az USA jazz életének képviselőiként), Jörg Hegemann (Németország), és sok más kiváló együttes és szólólista. A Sárospataki Dixieland és Blues Fesztivál a neves előadónak köszönhetően és a pártját ritkítóan szép és hangulatos környezet folytán a város egyik legkedveltebb nyári szabadidő programjává nőtte ki magát.

1992-től minden év augusztus közepén kerül megrendezésre Sárospatakon, és még mintegy 25-30 településen a 2004-ig Zempléni Művészeti Napok néven futó, majd 2004-től Zempléni Fesztivál elnevezésű, nemzetközi színvonalú, alapvetően komolyzenei, de a társzművészeteket is felvonultató művészeti fesztivál. A Liszt Ferenc Kamarazenekar, ezen belül is Rolla János koncertmester nevéhez kapcsolódó rendezvénysorozat, az évek során az ország egyik legrangosabb fesztiváljává nőtte ki magát. Nem utolsó sorban az ő személyének köszönhető, hogy az elmúlt 14 év során sok nagy, nemzetközi hírű előadóművész, illetve együttes fordult meg Zemplénben és Sárospatakon. Néhány név a teljesség igénye nélkül: Valery Afanassiev, Bashmet Yuri, Frankl Péter, Hamari Júlia, Anatolij Fokanov, Izaki Masahiro, Laredo Trió, Kocsis Zoltán, Starker János, Tokody Ilona, Cantemus Gyermekekórus, Starker János, stb. Hosszan lehetne még sorolni a neveket, azonban fontos még megemlíteni, hogy az utóbbi években az opera és a balett egyaránt szerephez jutott a fesztiválok programjában. Elég utalni a – helyszínváltozás ellenére is – nagy sikerű Carmen, vagy éppen a Kékszakállú herceg vára előadásaira. A fesztivál iránt érdeklődők az esti előadások mellett nappal a térség történelmi nevezetességeivel – Sárospatak, Sátoraljaújhely, Szerencs, Tokaj –, a kiránduló koncertek hangulatos programjain keresztül a kistéleplések vendégszeretetével, valamint neves képzőművészek tárlataival ismerkedhetnek.

A nyári szabadidő rendezvények sorát a 2005-ben intézményünk által már hatodik alkalommal megrendezett Sárospataki Bornapok kétnapos programja zárja. A hegyaljai borok versenytől a szüreti felvonuláson keresztül, a vidám szabadidő előadásokig minden jelen van a két nap során. Természetes, hogy az érdeklődők nem nélkülözik a jó hegyaljai borokat sem, amihez megfelelő, a bor fogyasztását megalapozó ételkínálat is társul.

A hangulatos nyári szabadidő rendezvények sora tehát a szeptember végi Bornapokkal zárul, s ezt követően intézményünkben az őszi-téli időszakra a színházi előadások, pódiumműsorok és egyéb rendezvények mellett a kiscsoportos tevékenység – amatőr művészeti csoportok, alkotó művelődési közösségek, klubok –, a közösségfejlesztés kerül előtérbe.

Amatőr művészeti csoportok

Az 1954-ben alakult Bodrog Néptáncgyűttes, megyénk egyik legrégebben működő néptánc csoportja. Az együttes számos kitüntetést kapott. Kétszeres Kiváló Együttes, megyei Alkotói Díjas, és Miniszteri Kitüntető Oklevéllel rendelkező művészeti csoport. Számos fesztiválsikere közül kiemelkedik a Szolnoki Fesztivál nívódíja, és 2005-ben a Büyükcekece-i C.I.O.F.F. fesztivál IV. helyezését jelentő különdíja. Az elmúlt fél évszázad során a rengeteg hazai fellépés mellett Európa szinte valamennyi országában bemutatkozott az együttes, de megjárta Amerikát (USA), Egyiptomot (Afrika) és Ázsiát egyaránt. A csoport az évi több mint ötven fellépésével igen széles körű kapcsolatrendszerre tett szert, s igen jó hírvívője a fenntartott intézménynek és a városnak egyaránt. Működése során „arany II.” minősítést, az új minősítési rendszerben „minősült”, és „kiválóan minősült” kategóriát ért el. Műsorukon a kismagyarországi tájegységek mellett a Felvidék és Erdély tájegységeinek táncanyagaiból készült koreográfiák is szerepelnek. A Bodrog Néptáncgyűttes utánpótlás csoportjaival együtt mintegy 150 fős, s állandó kísérő zenekara több mint egy évti-

A KÖZMŰVELŐDÉS SZERVEZETRENDSZERE

zedé a Szeredás Zenekar. Az együttes vezetője Darnos István, művészeti munkatársak Darnos Éva és Sajószegi Gábor.

A Művelődés Háza Kamarakórusa 1968-ban alakult, s azóta folyamatosan jelen van a térség, a megye és az ország kórusmozgalmában. A kórus rendszeres résztvevője a városi rendezvényeknek, de az elmúlt közel 35 év alatt elvitte, s bemutatta a kórusirodalom remekeit Zemplén és a Bodroghköz legkisebb falvaiba is, olyan helyekre, ahol korábban még az ott lakóknak hasonló élményben nem volt részük. Ez a kulturális missziós tevékenység folyamatosan végigkísérte az együttes több mint 30 éves tevékenységét. Mindezek mellett jutott idő és energia hazai és nemzetközi kapcsolatteremtésre is, így Szentés, Szeged, Kosd, Szombathely kórusai mellett Kassa (Szlovákia), Szentegyháza, Sepsiszentgyörgy (Erdély) Monfalcone, Zafferana de Etnea, Nuoró (Olaszország), Weimar, Soest (Németország) Hoofddorp (Hollandia), Hameenlinna (Finnország) városok egy-egy kórusával is baráti kapcsolatot épített ki az együttes, ami természetesen kölcsönös látogatásokat és közös hangversenyeket is jelent. A kórus 2003-ban Kamarakórus kategóriában „Fesztivalkórus” minősítést kapott. Az együttest alapítása óta Csehi Ferenc karnagy úr vezeti.

A 8Kor Zenés Színház megalakulásakor arra vállalkozott, hogy egyrészt a nagyobb állami, nemzeti ünnepeken, egyéb kiemelt alkalmakon a repertoárjukon lévő zenei, irodalmi anyagokból igényes műsorszámokkal szolgáljanak a lakosságnak, másrészt (választott nevékhöz híven) egész estét is betöltő színházi produkciókat (musicaleket, rockoperákat) mutassanak be – igényes kivitelezésben.

Hagyományaikhoz tartozik még, hogy 1990-óta a magyar-magyar kapcsolatokat ápolandó az erdélyi Segesvár-Fehéregyháza, illetve Koltó Petőfi-ünnepségeinek, továbbá a felvidéki települések ünnepi eseményeinek is rendszeres résztvevői.

A honfoglalás 1100. évfordulója tiszteletére 1996-ban (más amatőr művészeti csoportokkal összefogva) megszületett az együttes első nagyszabású színházi produkciója, a történelmünket a honfoglalástól napjainkig felidéző *Itt élmed, halnod kell* c. zenés, táncos színpadi játék. A produkció sikerét mutatja, hogy csak itthon legalább 3000 nézője volt.

1998. március 15-én, az 1848-as forradalom 150. évfordulóján a Kormorán együttes és Páskándi Géza művét, *A költő viszatér* című rockoperát mutatták be – hasonló sikerrel.

2000 tavaszán, Dés László-Nemes István: *Valahol Európában* című musicalje került színpadra, mely darab több mint 12 előadást ért meg. A siker a korábbiakhoz hasonló volt.

2003. augusztus 20-án Sárospatak lakossága, a nemzeti ünnep alkalmából a várárokban egy nagyszabású, *István, a király* előadásnak örülhetett. A több mint 4000 ember előtt bemutatásra kerülő darab teljes egészében élő előadás volt. Az együttes munkáját 2004-ben bekövetkezett haláláig Pécsvárad Botond irányította.

Alkotó művelődési közösségek:

Az 1996-ban alakult Kézműves kör sokrétű kézműves tevékenységet végez. Manuális tevékenysége mellett gondot fordít az elméleti, szakmai tudás bővítésére is. Többen végeztek különböző szaktanfolyamot, így aktív, szakavatott irányítói, résztvevői a játszóházi foglalkozásoknak, táborknak, kézműves bemutatóknak.

Munkáikból több alkalommal rendeztek kiállítást itthon és vidéken egyaránt.

A Díszítőművészeti kör 1974-ben kezdte el működését 70 fővel. Helyi és távolabbi vidékek motívumait kezdték vászonra vinni. Mára pályázatok, elismerések sokaságát tudhatják magukénak, melyek szakmai hozzáértésükről adnak bizonyosságot.

2000-ben munkáikkal eljutottak a „Kultúrával a Nyugat kapujában” millenniumi rendezvénysorozat országos kiállítására.

Kiállításuk alkalmával zsűriztették munkáikat, ahol több alkotás „A” és „B” kategóriás lett.

Munkáikkal eljutottak országos kiállításra, a Néprajzi Múzeumba is.

A Rajztanárok Zempléni Alkotóköre szakmai munkáját Sárospatakon A Művelődés Házában immár 1976-tól folyamatosan végzi. A kör tagjai az iskolai év folyamán szeptembertől-júniusig minden második pénteken egész napos köri foglalkozás keretében találkoznak.

A csoport szakmai tevékenységét Goda Gertrúd művészettörténész irányítja, aki a miskolci Hermann Ottó Múzeum munkatársa. Az alkotóközösség kiterjedt kapcsolatrendszere folyamatosan bővül, hisz újabb és újabb téripartokon mutatkoznak be, nemcsak a megyében de az ország különböző részein, sőt a határokon túl is. 2005-ben kassai képzőművészekkel valószínűsített meg egy cserekiállítást.

A Foltos Pille Foltvarró kör 2004. májusában alakult, vezetője Bogdán Erzsébet, tagja a Magyar Foltvarró Céhnek. A 16 fős kör minden pénteken 15-18 óra között tartja foglalkozásait A Művelődés Házában. Rendszeres résztvevői az Észak-magyarországi Régiós Találkozóknak, mely sokat segít a fejlődésükben. 2004. októberében kiállításra mutatkoztak be Sárospatakon, vendégeik voltak Miskolc Foltvarró körei. 2005. július-augusztus hónapban a sátorlajújhelyi Foltvarró kör vendégeként állították ki munkáikat. Játszóházi foglalkozásokon a fiatalok szívesen próbálják ki a különböző technikai lehetőségeket.

Klubok

A Nyugdíjas klub még a 80-as évek elején alakult, s bár a lelkes alapító Gonda Sándor már sok éve nincs közöttünk, mindig volt és van ma is kiváló utódja, aki a lelkes, mintegy százfős csoportot összefogja, s gazdag kulturális és ismeretterjesztő programokkal segíti az idősek szabadidejének hasznos eltöltését. Az évek alatt igazi közösséggé formálódott tagság nagy előszeretettel járja a Zemplén, de a távolabbi vidékek tájait is. A nyári programok elsősorban kirándulással a szabadban zajlanak, a téli időszak pedig a ház falai között telik.

Francia klubunk még a kilencvenes évek elején egy alapfokú francia nyelvtanfolyamon részt vett csoport tagjainak kezdeményezésére jött létre. A társaság azóta minden második kedden rendületlenül összejön, s ismerkedik a francia nyelvvel, kultúrával. Mindig vendégei és házigazdái is kicsit a Magyarországon már hagyományos Francia Filmhét eseményeinek, ehhez kapcsolódva olykor-olykor kis partit is rendeznek az ideérkező vendégek és a városban élő és dolgozó francia anyanyelvű lakosok számára. Természetesen közülnék majd mindenki megjárta már Franciaországot, s egy-egy ilyen út után nem maradnak el az ilyenkor szokásos élménybeszámolók sem.

„Kattints rá, Nagyi” klub

A Művelődés Házában 2003. decemberében hirdettük meg először a „Kattints rá, Nagyi” elnevezésű, az idősek internet használatát elősegítő képzési programot. A tanfolyam beindításához kiváló alapot, partnert jelentett a Sárospatakon már évtizedek óta nagyon jól működő Nyugdíjas klub majd 100 fős tag-

sága. A várakozásainkat messze felülmúlta a hiánypótlás igényével létrejött tanfolyam iránti érdeklődés. Az azóta eltelt időben összesen 88 hallgató tanulta az internet használat alapjait. A tanfolyam után egy klub alakult, amelynek tagjai hetente két alkalommal összegyűlnek felfrissíteni és bővíteni már megszerzett tudásukat.

MATISZLOVICSNÉ HORVÁTH ÉVA

ÚT A GRASSALKOVICH MŰVELŐDÉSI KÖZPONTTÓL A GRASSALKOVICH OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS ALAPÍTVÁNYIG

Közművelődési feladatellátás önkormányzati intézményi, majd civil szervezeti szinten

„Nem is oly rég a hatvani kistérség civil fórumán találkoztunk. Te azon kevesek közé tartozol, akiknek a civil szervezetekkel való együttműködés termékeny szimbiózis jelent, és nincs szakmai elfogultságod (bezárkózásod) az intézményi lét elsődlegessége terén.

Kanyarodjunk egy kicsit vissza. A Grassalkovich Művelődési Központ több lábon álló intézmény volt, a megyében példaértékű szakmaisággal és hatékonysággal. Mi indokolta a megszüntetését? Ez a döntés a „magmatizmus-lokálpatríozizmus” tengelyre sem helyezhető...

A Grassalkovich Oktatási és Kulturális Alapítvány elnökeként mit gondolsz arról a munkáról, amit eddig végeztél, folytatható-e ez a városban?” – tette fel a kérdést 2005 márciusában a MaiÉRTÉK című újság hasábjain Gál Sándor.

Akkor, és mai írásomban is e kérdésre keresem a választ.

Valóban több lábon állt az intézményhálózat, amelyben a Grassalkovich-kastélyban elhelyezett művelődési szinterek mellett a Moldvay Győző Galéria, az Alkotótábor és Szabadidőközpont, a Tourinform Iroda, valamint a Pályakezdők Szakiskolája tartozott. A Grassalkovich Művelődési Központ nevet a tüzeset utáni felújítást követően vette fel az intézmény. Közel 20 éven át vezettem azt, melynek a közeljövőben már 30 esztendeje, hogy a dolgozója vagyok. Fiatalon kezdtem itt pályámat. A 80-as években intézményi háttér nélkül dolgoztunk. A vandál pusztítás okozta tüzeset és a felújítás edzetté tett. A felújítást követően szakmai munkánkat új alapokra helyeztük, folyamatosan bővült tevékenységünk. A felnőttoktatás és az ifjúsági munka terén svédországi és angliai kapcsolataink révén több nemzetközi projekt megvalósításában vállaltunk szerepet.

A rendelkezésünkre bocsátott épület sajátosságaiból kovácsoltunk erényt, mivel nem rendelkezünk nagy terekkel, így az elődök, a kastély-gazda Hatvany család mecénás eszméjét vittük tovább a munkánkban.

Támogattuk a fiatal tehetségeket, segítettük létrehozni a közösségi eseményeket, művészeti esteket, figyelmünk volt a közösségek munkájára. Minderre kiválóan alkalmas volt a kastély épületszárnya.

Több lábon álló intézményt vezettem. Volt és van szakmai hitvallásom, amely a magyar kultúra értékei irányában elkötelezett, és amely megtestesült a hatvani hagyományokban. Azonban a szakmai elismerés, vagy a gazdálkodás terén hatékonyságot biztosító társintézményi lét létrehozása, fenntartása sem jelent olyan stabilitást, amely megakadályozhatna egy – véleményem szerint – hibás festületi döntést. A következmények a kultúrában nem számszerűsíthetők.

Miért is jött létre a Grassalkovich Oktatási és Kulturális Alapítvány (GOKA)?

Megmenteni az értékeket, melyek létrejöttek, mindazt, amit évek hosszú során felépítettünk, vezetéssel. Úgy érzem, a folyamatoknak nem szabad megszakadniuk. Ha már intézményi szinten jelentős szűkítésre került sor a közművelődési feladatellátásban (a Városi Könyvtárhoz csatolták a szűkített közművelődési területet, s a tetőtérben kaptunk elhelyezést), s az önkormányzat a helyi rendeletében megfogalmazott közművelődési feladatellátás egy jelentős szeletét megpályáztatta; miért ne vállalhatna ebben részt – a többek közt e célból is létrejött – alapítvány.

Az alapítványt egy magánszemély hozta létre, s számos művész adományaival járult hozzá a törzstőke növeléséhez.

Alapítványunk pályázatot nyújtott be az önkormányzat által közzétett felhívásra.

Egyedüli pályázóként (úgy látszik e feladatellátásra nem tolongtak még a jelentkezők) elnyertük a kötelező közművelődési feladatellátásnak egy jelentős részét.

Hogy is nézett ki ez a folyamat?

A GOKA 2004 tavaszán került bejegyzésre.

Széleskörű céljai sorában rendelkezik közművelődési feladatok ellátására való jogosultsággal.

Az alapítvány küldetésének és céljainak meghatározását a kuratórium leendő tagjainak bevonásával alakította ki az alapító.

Átfogó céljaink között fontos szerepet kapott az Unióhoz történő csatlakozás, a regionális szemléletmód.

Hosszú távú stratégiánk kidolgozásánál figyelembe vettük küldetésünket.

Küldetésünk céljaul Hatvany Lajos író gondolatait hívtuk segítségül: „A megújult nemzedék csak új műveltségen nőhet fel.”

Szervezetünk menedzsmentjének döntő szerepe van a stratégia és az irányelvek kialakításában. A kuratórium tagjait partneri együttműködés jellemzi.

Szervezetünkben a szakmai munka kapja a legnagyobb hangsúlyt. Alapítványunk társadalmi célját elsősorban a közművelődés szakmai, segítő, szolgáltató tevékenysége útján tölti be.

Kiemelkedő célunk a közművelődési tevékenység ellátása terén:

– Kulturális sokszínűség az Európai Unióban; megtartani, szinten tartani és gazdagítani kívánjuk településünk kulturális palettáját (kiemelt rendezvények, konferenciák, tanfolyamok, továbbképzések).